RABHADH
Ní mór duit an páipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar, nó caillfear marcanna.

SCRÚDUIMHIR

DON SCRÚDAITHEOIR
Roinn A
Iomlán na Marcanna

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH 2009

EACNAMAÍOCHT BHAILE

ARDLEIBHÉAL

DÉ hAOINE 12 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 – 4.30

Iomlán na Marcanna 300

STAMPA AN IONAID

TREORACHA d'IARRTHÓIRÍ

1. ROINN A - 80 marc.
   Freagair 20 (fiche) ceist as Roinn A. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.
2. ***Freagair na ceisteanna sa spás atá ann dóibh***.
3. Ní mór na bileoga freagraí comhlánaithe do Roinn A a thabhairt ar ais d'fheitheoir an scrúdaithe.
4. ROINN B - 220 marc.
   Freagair 4 (ceithre) cheist as Roinn B. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

ROINN A
80 marc

Freagair 20 (fiche) ceist díobh seo a leanas. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

1. Liostaigh **ceithre** thoisc a mbíonn tionchar acu ar riachtanais fhuinnimh an duine.

(i) ______

(ii) ______

(iii) ______

(iv) ______

2. Mol **ceithre** bhealach chun snáithín a mhéadú san aiste bia.

(i) ______

(ii) ______

(iii) ______

(iv) ______

3. Mínigh **gach** ceann de na téarmaí seo a leanas:

(i) cileachalraí (kcal) folamha ______

______

(ii) cothromaíocht fuinnimh ______

______

4. Ainmnigh **dhá** chineál anraith agus tabhair sampla **amháin** de **gach** cineál:

CINEÁL ANRAITH	SAMPLA
(i)	**(i)**
(ii)	**(ii)**

5. Tabhair **ceithre** úsáid a bhaintear as cáis in ullmhúchán bia.

(i) ______________________ **(ii)** ______________________

(iii) ______________________ **(iv)** ______________________

6. Ainmnigh cineál **amháin** bainne a mheaitseálann **gach** ceann de na ráitis seo a leanas:

RÁITEAS	CINEÁL BAINNE
(i) 0.1 go 0.3% saille ann	**(i)**
(ii) an t-uisce go léir bainte as	**(ii)**
(iii) vitimíní agus mianraí breise curtha leis	**(iii)**
(iv) earra ionaid do bhainne déiríochta	**(iv)**

7. Mol **ceithre** athrú nua-aimseartha a mbíonn tionchar acu ar phatrúin siopadóireachta.

(i) ______________________

(ii) ______________________

(iii) ______________________

(iv) ______________________

8. Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

____

____

____

Ainmnigh earra **amháin** a mbíonn sí le feiceáil air ______________________

9. Liostaigh **ceithre** shampla de cheannach creidmheasa (ar cairde).

(i) ______________________ **(ii)** ______________________

(iii) ______________________ **(iv)** ______________________

10. Liostaigh **ceithre** bhealach inar féidir le tomhaltóirí difríocht dhearfach a dhéanamh don timpeallacht.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

11. Sainaithin na codanna den chóras atáirgthe fireann atá lipéadaithe **A, B** agus **C**.

A ______________________________

B ______________________________

C ______________________________

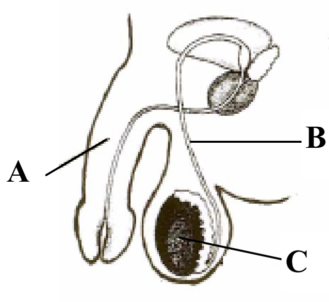

12. Luaigh **dhá** thoisc a chuireann forbairt oideachasúil chun cinn i leanaí.

(i) ______________________________

____

(ii) ______________________________

____

13. Mol **ceithre** threoirlíne le sláinte fiacal **agus** drandal a chinntiú.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

14. Cad iad na bearta a rinneadh chun tógáil alcóil a laghdú in Éirinn?

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

15. Tabhair **dhá** chúis a mbaineann tábhacht le soilsiú maith sa teach.

(i) ____________________

(ii) ____________________

16. Mínigh an téarma ***dramhaíl in-bhithmhillte*** ____________________

____

____

Luaigh sampla **amháin** de dhramhaíl in-bhithmhillte ____________________

17. Ainmnigh na modhanna traschuir teasa a tharlaíonn **(i)** sa ghreille **agus** **(ii)** san oigheann:

	MODH TRASCHUIR TEASA
(i) greille	**(i)**
(ii) oigheann	**(ii)**

18. Mínigh **gach** ceann de na téarmaí pleanála seomra seo a leanas:

(i) **comhréir** ____________________

____

(ii) **cothromaíocht** ____________________

____

19. Cad iad na nithe a mbíonn tionchar acu ar threochtaí faisin?

(i) ____________________

(ii) ____________________

(iii) ____________________

(iv) ____________________

20. Ainmnigh an greim a thaispeántar sa léaráid agus mol úsáid **amháin** dó.

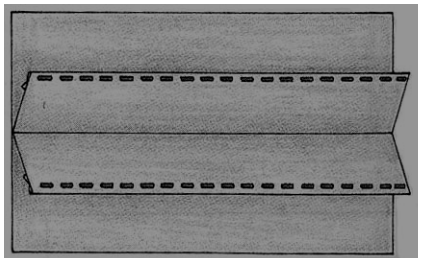

Greim ______________________________

Úsáid ______________________________

____

____

21. Tabhair breac-chuntas ar fheidhm **gach** ceann díobh seo a leanas:

(i) **glantach bitheolaíoch** ______________________________

____

(ii) **feabhsaitheoir fabraice** ______________________________

____

22. Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

____

____

____

23. Mínigh **gach** ceann de na téarmaí teicstíle seo a leanas.

(i) **bruth** ______________________________

____

(ii) **gréasán aontreoch** ______________________________

____

24. Liostaigh **ceithre** threoirlíne ba chóir a leanúint nuair a bhíonn cúram á dhéanamh d'inneall fuála.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH 2009

EACNAMAÍOCHT BHAILE

ARDLEIBHÉAL

DÉ hAOINE 12 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 – 4.30

ROINN B
(220 MARC)

TREORACHA d'IARRTHÓIRÍ

Freagair **4 (CEITHRE)** cheist as an roinn seo.
Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

ROINN B
220 MARC

1. **(a)** Tabhair an comhdhéanamh cothaithe atá ag feoil dhearg.

(b) Tabhair breac-chuntas ar an tábhacht a bhaineann le feoil dhearg a bheith in aiste bia déagóra.

(c) Cad iad na treoirlínte ba chóir a leanúint agus feoil mhionaithe **(i)** á ceannach **(ii)** á stóráil **agus** **(iii)** á cócaráil?

(d) **(i)** Tabhair breac-chuntas ar na cúiseanna le righneas i bhfeoil.

(ii) Liostaigh agus mínigh **trí** mhodh chun feoil dhearg a mhaothú.

(e) **(i)** Ainmnigh earra ionaid **amháin** feola.

(ii) Cad iad na buntáistí a bhaineann le hearraí ionaid feola a úsáid?

2. **(a)** Cén fáth a ndéantar próiseáil ar bhia?

(b) Liostaigh na cúiseanna le milleadh bia.

(c) Mínigh na tosca is cúis le camhrú bia.

(d) **(i)** Ainmnigh **dhá** mhodh chun bia a leasú sa bhaile agus mol bia difriúil atá oiriúnach do **gach** modh.

(ii) Roghnaigh **ceann amháin** de na bianna atá ainmnithe agat agus déan cur síos go mion ar conas is féidir leat é a leasú agus a stóráil sa bhaile.

(e) Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

3. **(a)** Liostaigh agus mínigh **ceithre** chúis gur ghá tomhaltóirí a chur ar an eolas.

(b) Tabhair breac-chuntas ar **cheithre** fhoinse eolais don tomhaltóir.

(c) Éiríonn fón póca, atá fós faoi ráthaíocht, lochtach.
Liostaigh **trí** chineál cúitimh atá ar fáil don tomhaltóir sa chás seo.

(d) Scríobh litir ghearáin an tomhaltóra chuig an siopa inar ceannaíodh an fón póca.

(e) **(i)** Cad is ráthaíocht ann?

(ii) Cén uair nach mbíonn an tomhaltóir clúdaithe ag na téarmaí ráthaíochta?

4. **(a)** Cén fheidhm atá ag an gcóras imshruthaithe?

(b) Ainmnigh na codanna den chroí atá lipéadaithe **1**, **2**, **3**, **4** agus **5**.

(c) Mínigh na difríochtaí idir artaire agus féith.

(d) **(i)** Cad is ciall le galar corónach croí?

(ii) Mol na treoirlínte ba chóir a leanúint chun baol galair chorónaigh croí a laghdú.

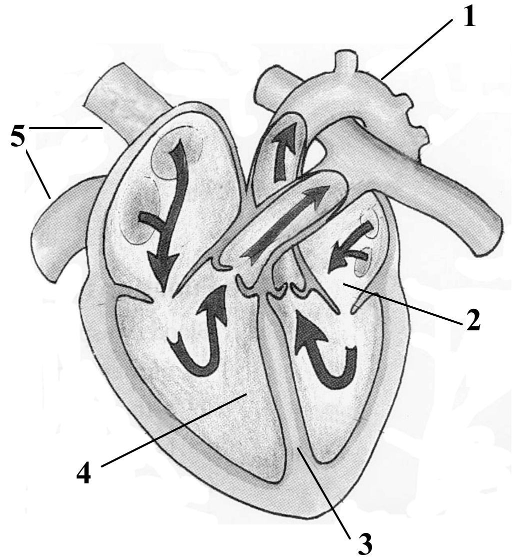

5. Is féidir tionchar a bheith ag an teicneolaíocht ar a lán gnéithe den saol nua-aimseartha.

(a) Liostaigh **<u>ceithre</u>** fhearas ullmhúcháin bia a úsáidtear sa teach.

(b) Scríobh nóta ar chuisneoirí faoi **<u>gach</u>** ceann de na ceannteidil seo a leanas agus aird á tabhairt ar an ngá atá leis an timpeallacht a chosaint:

(i) rogha;
(ii) úsáid;
(iii) cúram agus glanadh;
(iv) diúscairt.

(c) Ainmnigh agus luaigh an fheidhm atá ag **<u>trí</u>** ghné de chuisneoirí nua-aimseartha.

(d) Déan an tábhacht a bhaineann le rialú teochta i gcuisneoir a phlé.

6. Is iomaí úsáid a bhaintear as teicstílí teaghlaigh sa teach.

(a) Mol **<u>ceithre</u>** úsáid a bhaintear as teicstílí teaghlaigh.

(b) Tabhair breac-chuntas ar na hairíonna ba chóir a chur san áireamh nuair a bhíonn fabraic á roghnú le haghaidh teicstílí teaghlaigh.

(c) Ainmnigh earra teaghlaigh atá teicstíl-bhunaithe agus déan cur síos go mion ar conas is ceart cúram a dhéanamh den earra seo.

(d) Cén teolas a mbeifeá ag siúl a fháil ar lipéad a bhíonn greamaithe d'earra teaghlaigh atá teicstíl-bhunaithe?

(e) **(i)** Mínigh an téarma ***bailchríoch fabraice***.

(ii) Ainmnigh **<u>dhá</u>** bhailchríoch fabraice agus tabhair breac-chuntas ar fheidhm **<u>gach</u>** ceann de na bailchríocha atá ainmnithe agat.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán